

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ

У статті розглядаються інноваційні методи навчання, які використовуються у системі сучасного освітнього процесу. Визначаються характерні особливості засобів, форм і методів інноваційного навчання, розкривається специфіка їх використання в інтерактивному освітньому середовищі вишів України.

Ключові слова: вища школа України, інновації, методи навчання, освітні технології, освітній процес, тренінги, ділові ігри, електронне навчання.

Постановка проблеми. В аналітичній доповіді ЮНЕСКО «Сталий розвиток після 2015 р.» зазначено, що у нову інформаційну епоху саме вища освіта має стати основоположним елементом у напрямі прогресу, а інновації у різних сферах суспільної діяльності мають містити в собі високий динамізм, швидку зміну знань, інформації, технологій [1]. За таких умов підвищується соціальне значення держави у забезпеченні доступу до якісної освіти, високого рівня знань, можливості набуття відповідних умінь, компетенцій через надання вишам академічної мобільності і свободи.

Закон України «Про вищу освіту» серед основних завдань вищих навчальних закладів передбачає «забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності» [2]. Крім того, більшість законодавчих документів, національних програм стосовно вищої освіти наголошують на недопущенні зниження якості освіти, падінні рівня знань, моральному старінні методів і методик навчання. Саме суспільне консенсусне розуміння того, що освіта – це один із головних факторів цивілізаційного, економічного розвитку держави, дає сьогодні поштовх до стратегічного вирішення завдань і забезпечення системного реформування національної вищої школи, адекватної модернізації та інтеграції її до європейського економічного, культурного, інформаційного простору.

З огляду на сказане вважаємо, що у сучасному освітньому процесі проблема інноваційних методів навчання залишається однією із актуальних у світовій педагогічній і науково-дослідній діяльності. Однак в умовах трансформаційних змін у вищій школі потребують постійного ретельного вивчення та науково-практичного обґрунтування питання: кращого досвіду інноваційної освітньої діяльності; характеристики змісту інтерактивних форм навчання, специфіки їх використання у вищих навчальних закла-

дах; індивідуалізовані, командні, проектні технології отримання знань, інформаційно-комунікаційні засоби навчання, онлайн-освіта та інші нововведення.

Метою статті є спроба визначити характерні особливості засобів, форм і методів інноваційного навчання, розкрити специфіку їх використання в інтерактивному середовищі вишів України.

Аналіз публікацій. Сутність процесу нововведень у технології і методи сучасного навчання стали об'єктом дослідження як зарубіжних, так і українських учених. Наукові розвідки А. М. Алексюка, І. І. Доброскок, В. П. Коцура, С. О. Нікітчиної, В. Г. Кременя, В. В. Ільїна, С. В. Пролєєва, М. В. Лисенка, П. Ю. Сауха та інших присвячені загально-теоретичним, науково-практичним проблемам інноваційної парадигми у вищій школі, окремим прогресивним формам і технологіям навчання, досвіду та перспективам їх використання в освітній практиці [3–7]. Зокрема, автори пов'язують інновації у навчанні з необхідністю: вдосконалення традиційного підпроцесу (модернізація, модифікація, раціоналізація); трансформації існуючого традиційного освітнього процесу, тобто радикальних перетворень та комплексних видозмін. Дослідники проблем педагогічної інноватики О. І. Абдалова, О. Ю. Ісакова, О. В. Василенко, І. О. Галиця і О. С. Галиця, В. В. Докучаєва, О. В. Фатхутдінова та інші розуміння нового в освітньому процесі співвідносять із такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове [8–12]. Світовим трендом у сфері освіти стають відкриті онлайн-курси MOOCs і медіа-освіта. Автори наголошують на тому, що впровадження нових технологій навчання та досконале оволодіння ними вимагають певної внутрішньої готовності як викладачів, так і здобувачів вищої освіти до серйозних перетворень, що відповідають умовам швидкозмінного інформаційного суспільства [8; 16].

Виклад основного матеріалу. Поняття «освітньо-навчальних інновацій» використовується у різних педагогічних процесах для визначення адекватних механізмів впливу, скоординованих у єдину програму, яка охоплює всі напрями освітніх трансформацій ВНЗ. Так, категоріальне наповнення інновації в освітньому процесі можна, на наш погляд, спроектувати на дуальний контекст, зокрема, розглядати як процес, що полягає у масштабній або частковій зміні системи і відповідної діяльності, та готовий продукт, тобто очікувані результати цієї праці. У діяльнiсному аспекті інноваційними слід вважати оригінальні, новаторські способи та прийоми педагогічних дій і засобів. Отже, інноваційне навчання – це постійне прагнення до переоцінки цінностей, збереження тих із них, які мають незаперечне значення, і відкидання тих, що вже застаріли. Інновації у навчальній діяльності пов'язані з активним процесом створення, поширення нових методів і засобів (нововведень) для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонійному поєднанні класичних традиційних методик та результатів творчого пошуку, застосування нестандартних, прогресивних технологій, оригінальних дидактичних ідей і форм забезпечення освітнього процесу [6; 7; 11].

Відтак освітні інновації характеризуються цілеспрямованим процесом часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання, способів і стилю діяльності, адаптації освітнього процесу до сучасних вимог часу і соціальних запитів ринку праці. Крім того, впровадження й утвердження нового в освітній практиці зумовлене позитивними трансформаціями, а отже, має стати засобом вирішення актуальних завдань конкретного навчального закладу і витримати експериментальну перевірку для остаточного застосування інновацій. Передусім, це має полягати в сучасному моделюванні, організації нестандартних лекційно-практичних, семінарських занять; індивідуалізації засобів навчання; кабінетного, групового і додаткового навчання; факультативного, за вибором студентів, поглиблення знань; проблемно-орієнтованого навчання; науково-експериментального при вивченні нового матеріалу; розробці нової системи контролю оцінки знань; застосуванні комп'ютерних, мультимедійних технологій; навчально-методичної продукції нового покоління.

Таким чином, серед сучасних технологій навчання, своєчасність і корисність яких підтверджена досвідом роботи ВНЗ, слід виділити: особистісно-орієнтовані, інтеграційні, колективної дії, інформаційні, дистанційні, творчо-креативні, модульно-розвивальні тощо. Вони мають стати основою для ефективної

дидактико-методичної, психологічної, комунікативної взаємодії студента і викладача та прояву компетентних навичок. У цій технології особистість, тобто здобувач вищої освіти, – головний суб'єкт, мета, а не засіб досягнення поставленої мети [4; 13].

Нині в освітній практиці відомі педагогічні технології, які найбільш часто використовуються. Спробуємо класифікувати їх таким чином:

- структурно-логічні технології: поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і вирішення дидактичних завдань на основі поетапного відбору їх змісту, форм, методів і засобів із урахуванням діагностування результатів;

- інтеграційні технології: дидактичні системи, що забезпечують інтеграцію міжпредметних знань і вмінь, різноманітних видів діяльності на рівні інтегрованих курсів (у т. ч. електронних);

- професійно-ділові ігрові технології: дидактичні системи використання різноманітних «ігор», під час проведення яких формуються вміння вирішувати завдання на основі компромісного вибору (ділові та рольові ігри, імітаційні вправи, індивідуальний тренінг, комп'ютерні програми тощо);

- тренінгові засоби: система діяльності для відпрацювання певних алгоритмів вирішення типових практичних завдань за допомогою комп'ютера (психологічні тренінги інтелектуального розвитку, спілкування, розв'язання управлінських завдань);

- інформаційно-комп'ютерні технології, що реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі діалогу «людина-машина» за допомогою різноманітних навчальних програм (тренінгових, контролюючих, інформаційних тощо);

- діалогово-комунікаційні технології: сукупність форм і методів навчання, заснованих на діалоговому мисленні у взаємодіючих дидактичних системах суб'єкт-суб'єктного рівня.

В освітній практиці диверсифікація навчальних технологій дозволяє активно і результативно їх поєднувати через модернізацію традиційного навчання та переорієнтацію його на ефективне, цілеспрямоване. За такого підходу акцентується на особистісному розвитку майбутніх фахівців, здатності оволодівати новим досвідом творчого і критичного мислення, рольового та імітаційного моделювання пошуку вирішення навчальних завдань та ін. [6; 7]. У цьому контексті інноваційну навчальну технологію та сучасні методи викладання, на нашу думку, слід розглядати як загальнодидактичний процес, що полягає у використанні сукупності оригінальних способів і прийомів спільної діяльності суб'єктів освітнього процесу, спрямо-

ваних на досягнення мети навчання, розвитку особистості та креативно-фахового здобуття знань і компетенцій відповідно до завдань підготовки професіоналів нового часу.

Згідно із науковими положеннями загальноприйнятні методи викладання можна класифікувати за такими ознаками: види навчальних робіт студентів (усні, письмові; аудиторні, самостійні, позааудиторні); загальні (колективні, групові, індивідуальні та ін.); джерело одержання знань і формування навичок і вмінь (лекція, аналіз документа, робота із законодавчою базою, використання наочних засобів, інтернет-ресурсів тощо); ступінь самостійності та характер участі студентів у освітньому процесі (активні, інтерактивні, пасивні); рівень усталеності та новизни (традиційні, класичні, нестандартні, новаторські), авторство (оригінальні, авторські, загальні, дидактичні) та ін. У сучасній методиці викладання найбільш прийнятною виявилася класифікація, побудована на дієвому підході до навчання. Згідно з нею існують методи: а) які забезпечують опанування навчального предмета (словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні); б) які стимулюють та мотивують навчально-наукову діяльність (навчальні дискусії, проблемні ситуації, професійно-орієнтовані ділові ігри, творчі завдання, пошук і дослідження, експерименти, конкурси, вікторини тощо); в) методи контролю і самоконтролю у навчальній діяльності (опитування, залік, іспит, контрольна робота, тестові завдання, питання для самоконтролю, у т. ч. через комп'ютерні освітні системи) [8–10; 13].

Нині в освітньому середовищі інноваційно-комунікаційних технологій основою навчання повинні стати цілісні моделі освітнього процесу, засновані на діалектичній єдності методології та засобів їх здійснення. І це підтверджується практикою, що представлена, зокрема, і в роботах багатьох науковців. Розглянемо окремі методики викладання з позицій їх новизни, ефективності, дієвості, доцільності використання у сучасних умовах інформатизації вищої школи. На сьогоднішньому ринку освітніх послуг такими є інноваційні активні та інтерактивні методики навчання. Оскільки суттєво зростає творча компонента освіти, активізується роль усіх учасників навчального процесу, зміцнюється творчо-пошукова самостійність студентів, особливої актуальності набули концепції проблемного та інтерактивного навчання, пов'язаного з використанням комп'ютерних систем. Під час такого освітнього процесу студент може комунікувати з викладачем он-лайн, вирішувати творчі, проблемні завдання, моделювати ситуації, включаючи аналітичне і критичне мислення, знання,

пошукові здібності. Наприклад, сучасна методика викладання правничих наук має певний арсенал різноманітних способів, прийомів і засобів навчання, як загальнодидактичних (застосовуються у викладанні будь-яких навчальних предметів), так і галузеводидактичних (віддзеркалюють специфіку конкретної навчальної дисципліни або низки споріднених дисциплін) [10; 12; 14].

Як бачимо, йдеться про новітню (інноваційну) методику як навчання, так і викладання. Тож слід розібратися з поняттям «інноваційні методики викладання». Воно, на нашу думку, є полікомпонентним, оскільки об'єднує всі ті нові й ефективні способи освітнього процесу (здобуття, передачі й продукування знань), які, власне, сприяють інтенсифікації та модернізації навчання, розвивають творчий підхід і особистісний потенціал здобувачів вищої освіти. Серед інтерактивних методів, форм і прийомів, що найчастіше використовуються в навчальній роботі ВНЗ, слід назвати такі: аналіз помилок, колізій, казусів; аудіовізуальний метод навчання; брейнстормінг («мозковий штурм»); діалог Сократа (сократів діалог); «дерево рішень»; дискусія із запрошенням фахівців; ділова (рольова) гра (студенти перебувають у ролі законодавця, експерта, юрисконсульта, нотаріуса, клієнта, судді, прокурора, адвоката, слідчого); «займи позицію»; коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; метод інтерв'ю (інтерв'ювання); метод проєктів; моделювання; навчальний «полігон»; PRES-формула (від англ. Position – Reason – Explanation or Example – Summary); проблемний (проблемно-пошуковий) метод; публічний виступ; робота в малих групах; тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок) та ін. Із інноваційних механізмів активізації педагогічного і наукового процесів усе частіше згадується необхідність відродження ідеї змагальності у всіх сферах життя, зокрема, йдеться про метод «гонка за лідером». Автори цієї методики висвітлюють ретроспективу, значення, зміст поняття «змагання», розкривають методологічні аспекти застосування нетрадиційної (штучної) конкуренції, наводять слушні пропозиції щодо нарахування балів за основні види освітньої діяльності, надають конкретні формули для розрахунку загальної кількості балів, акцентують увагу на розробці так званого безмашинного програмного методу контролю знань студентів, застосування якого дозволить перевірку знань необмеженої кількості студентів з окремих питань навчальної дисципліни за короткий проміжок часу [4; 10; 13].

У процесі підготовки спеціалістів правознавства засобом всебічного розвитку творчої активності тих,

хто навчається, є інтелектуально-конкурентні ігри, проведення «науково-технічного суду над ідеєю». Вони включають імітаційні заняття, які допомагають розкрити суть методики викладання права, розглядаються питання формування правового мислення [14]. Інші ігрові технології, наприклад, розроблення кейсів із проблем правознавства, дають можливість здобувачам вищої освіти виконувати різні ролі та представляти інтереси всіх сторін, зокрема, у цивільно-правових відносинах, які часто конфліктують між собою. У розглянутих прикладах активних методів навчання провідну роль відведено інформаційним технологіям і домінують – педагогам-фасалітаторам (комунікаційним посередникам), які ефективно сприяють становленню кваліфікаційних характеристик особистості як спеціаліста певної галузі, здатного до інноваційних дій [10].

Із впровадженням дистанційного навчання багато вузів уже сьогодні застосовують технологію онлайн-семінару під назвою «вебінар», який демонструє порівняльні таблиці, презентації, відеоролики тощо. За допомогою інтернет-технологій вебінар зберіг головну ознаку семінару – інтерактивність, яка забезпечує моделювання функцій доповідача, слухача, що працюватимуть інтерактивно, комунікуючи разом за сценарієм проведення такого семінару [8; 15]. Ученими-практиками також розроблена й експериментально перевірена модель організації самостійної роботи студентів-юристів заочної форми навчання, яка передбачає три етапи: орієнтовний (підготовчий), діяльнісний (виконавчий), контрольо-корекційний (заклучний) [9]. Модель спрямована передусім на забезпечення підвищення рівня індивідуально-психологічної готовності студентів до самостійного навчання, оволодіння майбутніми юристами відповідними кваліфікаціями, набуття вмінь і навичок правової роботи, розвиток професійно значущих якостей особистості.

Крім того, розкриваючи активні методи навчання здобувачів вищої освіти, необхідно також приділити увагу питанням соціально-психологічного тренінгу, в якому основним принципом виступає активна позиція кожного його учасника. Сутність і класифікація тренінгу, основні види вправ і процедур, етапи тренінгової роботи тощо зводяться до «зворотного зв'язку», який полягає у висловленні кожним учасником власної думки з окремих питань навчального заняття. Включення в освітній процес активних форм навчання, у тому числі психологічних тренінгів, суттєво впливає на розвиток професійних та особистісних якостей майбутнього спеціаліста. Сучасні системи інтерактивного навчання юридичним дисциплінам доцільно розглядати як комплекси певним чином впорядкованих технологій (у т. ч. і технологій

дистанційного навчання), що мають відповідну специфіку та логіку [12]. Наприклад, інтерактивна система з викладання права може включати такі блоки, як: компетентнісний підхід до вивчення і викладання права (метод сократівського діалогу); «технологія продуктивної діяльності інтелекту», курс підвищення креативної компетентності; збірник статей і методичних матеріалів «Використання інтерактивних методів у викладанні юридичних наук»; навчальні суди; тобто можливі запитання для рольового та ділового зворотного зв'язку (загальна інформація, підготовка і методичні рекомендації з проведення цивільного процесу, форма оцінки); інтерактивні методи навчання як частина суспільної освіти; малі групи, правила ефективної роботи групи, як організувати ефективну роботу в малих групах; оволодіння професійними навичками (інтерактивні методики навчання); зворотний зв'язок, практичні поради; розробка та використання рольових ігор; робота у «юридичних клініках» тощо. У той же час при налагодженні зв'язку викладач – студент за допомогою онлайн-комунікації в інформаційному освітньо-науковому середовищі університетів необхідні суттєві консолідовані дії кафедр, інформаційних центрів, лабораторій, бібліотек для його наповнення якісними проблемно-орієнтованими ресурсами, як наслідок, забезпечення здобуття знань. Так, на фокус-опитуванні студентів-правознавців «чи допомагають електронні ресурси у вивченні фахових дисциплін» – 93% респондентів відповіли, що електронні навчальні комплекси, електронні підручники, інші навчально-методичні матеріали і віртуалізовані засоби є важливими в дистанційній освіті.

Висновки. Таким чином, структура й сутність інноваційного освітнього процесу відповідає характеру і швидкості соціальних змін у суспільстві, високим європейським стандартам підготовки конкурентоспроможних фахівців інноваційного типу. Отже, сучасний зміст освіти має орієнтуватися на використання інформаційних технологій, поширення інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелект-навчання для майбутнього. У зв'язку з цим невідкладного вирішення потребують такі нагальні питання: 1) внесення змін до Положення про організацію освітнього процесу ВНЗ; 2) передбачення механізмів просування навчання в Інтернеті (електронне навчання); 3) нормативне врегулювання використання електронних навчально-методичних ресурсів в освітньому цифровому просторі вузу; 4) розробка нових програм, зокрема з основ інтернет-безпеки, соціальних комунікацій у професійній підготовці юристів; 5) впровадження навчальних матеріалів та продуктів нового покоління відповідно до вимог сучасної економіки та соціального запиту ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Програма устійчивого розвитку на период после 2015 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_221646.pdf (дата обращения: 05.02.2015). – Заголовок з екрана.
2. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 63. – Ст. 1728.
3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія : підруч. для студ. / А. М. Алексюк ; Між-нар. фонд «Відродження». – К. : Либідь, 1998. – 558 с. – (Програма «Трансформація гуманітарної освіти в Україні»).
4. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія / І. І. Доброскок, В. П. Коцур, С. О. Нікітчина [та ін.] ; Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. – Переяслав-Хмельниц. : Вид-во С. В. Карпук, 2008. – 284 с.
5. Феномен інновації: освіта, суспільство, культура : монографія / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн, С. В. Пролеєв [та ін.] ; Ін-т обдар. дитини АПН України. – К. : Пед. думка, 2008. – 471 с.
6. Лисенко М. В. Інноваційна парадигма вищої освіти України за умов переходу до інформаційного суспільства : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10 / Лисенко Микола Владиславович ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». – К., 2013. – 16 с.
7. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / П. Ю. Саух [та ін.] ; ред. П. Ю. Саух. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 443 с.
8. Абдалова О. И. Использование технологий электронного обучения в учебном процессе / О. И. Абдалова, О. Ю. Исакова // Дистанц. и виртуал. обучение. – 2014. – № 12. – С. 50–55 : рис.; табл.
9. Василенко О. В. Організація самостійної роботи студентів заочної форми навчання вищих навчальних закладів юридичного профілю : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Василенко Олена Вікторівна ; Київ. нац. ун-т внутр. справ МВС України. – К. : Наук. світ, 2008. – 20 с.
10. Галиця І. Інтелектуально-конкурентні ігри як креативний механізм активізації педагогічного, наукового та інноваційного процесів / І. Галиця, О. Галиця // Вища шк. – 2011. – № 1. – С. 104–107.
11. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Докучаєва Вікторія Вікторівна ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2007. – 44 с.
12. Фатхутдінова О. В. Впровадження нових технологій в процесі підготовки спеціалістів правознавства / О. В. Фатхутдінова // Гуманіт. вісн. Запоріз. держ. інж. акад. – 2012. – Вип. 48. – С. 35–39.
13. Доронина Н. Н. Организация учебного процесса в вузе с использованием активных методов обучения : методы обучения студ. в вузе / Н. Н. Доронина // Социология образования. – 2011. – № 3. – С. 31–38.
14. Сімоненко В. Інноваційні методики у підготовці суддів / Валентина Сімоненко // Слово нац. шк. суддів України. – 2014. – № 1. – С. 108–111.
15. Азимов Э. Г. Массовые открытые онлайн-курсы в системе современного образования / Э. Г. Азимов // Дистанц. и виртуал. обучение. – 2014. – № 12. – С. 4–12.
16. Higher education the attack of the MOOCs // The Economist. – 2013. – July 20th.

REFERENCES

1. *Programma ustoychivogo razvitiya na period posle 2015* (Sustainable Development Program for the Reriod After 2015) [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_221646.pdf.
2. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 1 lyp. 2014 No. 1556-VII (Higher Education: Law of Ukraine on July 1, 2014 № 1556-VII), *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, 2014, No. 63, St. 1728.
3. Aleksyuk A. M. *Pedahohika vyshchoi osvity Ukrainy: istoriia, teoriia* (Pedagogy of Higher Education of Ukraine: History, Theory), pidruchnyk dlia stud., A. M. Aleksyuk, Mizhnar. fond «Vidrodzhennia», Kyiv, Lybid, 1998, p. 558, (Prohrama «Transformatsiia humanitarnoi osvity v Ukraini»).

4. *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii: teoriia ta praktyka vykorystannia u vyshchii shkoli* (Innovative Educational Technology: Theory and Practice in Higher Education) : monohrafiia, I. I. Dobroskok, V. P. Kotsur, S. O. Nikitchyna [ta in.]; Pereiaslav-Khmelnys. derzh. ped. un-t im. H. Skovorody, In-t ped. osvity i osvity doroslykh APN Ukrainy, Pereiaslav-Khmelnys, Vyd-vo S. V. Karpuk, 2008, p. 284.
5. *Fenomen innovatsii: osvita, suspilstvo, kultura : monohrafiia* (The Phenomenon of Innovation: Education, Society and Culture), V. H. Kremen, V. V. Ilin, S. V. Proleiev [ta in.]; In-t obdar. dytyny APN Ukrainy, Kyiv, Ped. dumka, 2008, p. 471.
6. Lysenko M. V. *Innovatsiina paradyhma vyshchoi osvity Ukrainy za umov perekhodu do informatsiinoho suspilstva* (Innovation Paradigm of Higher Education in Ukraine Under Conditions of Transition to an Information Society), avtoref. dys. ... kand. filos. nauk, 09.00.10, Lysenko Mykola Vladyslavovych; M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, Nats. tekhn. un-t Ukrainy «Kyiv. politekhn. in-t», Kyiv, 2013, p. 16.
7. *Innovatsii u vyshchii osviti: problemy, dosvid, perspektyvy* (Innovation in Higher Education: Problems, Experience and Perspectives) monohrafiia, P. Yu. Saukh [ta in.]; red. P. Yu. Saukh, Zhytomyr, Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2011, p. 443.
8. Abdalova O. I. *Ispolzovanie tehnologiy elektronnoho obucheniya v uchebnom protsesse* (The Use of E-Learning Technologies in the Educational Process), O. I. Abdalova, O. Yu. Isakova, *Distantcionnoe i virtualnoe obuchenie*, 2014, No. 12, pp. 50–55.
9. Vasylenko O. V. *Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv zaochnoi formy navchannia vyshchyykh navchalnykh zakladiv yurydychnoho profilu* (The Organization Self-Guided Work External Students of Higher Educational Institutions Legal Profile), avtoref. dys. ... kand. ped. nauk, 13.00.04, Vasylenko Olena Viktorivna; Kyiv, nats. un-t vnutr. sprav MVS Ukrainy, Kyiv, Nauk. svit, 2008, p. 20.
10. Halytsia I. *Intelektualno-konkurentni ihry yak kreatyvnyi mekhanizm aktyvizatsii pedahohichnoho, naukovoho ta innovatsiinoho protsesiv* (Intellectual and Competitive Games as a Creative Mechanism of Activation of Teaching, Research and Innovation Processes), I. Halytsia, O. Halytsia, *Vyshcha shkola*, 2011, No. 1, pp. 104–107.
11. Dokuchaieva V. V. *Teoretyko-metodolohichni zasady proektivannia innovatsiinykh pedahohichnykh system* (Theoretical and Methodological Principles of Designing Innovative Educational Systems), avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk, 13.00.01, Dokuchaieva Viktoriia Viktorivna; Luhan. nats. ped. un-t im. Tarasa Shevchenka, Luhansk, 2007, p. 44.
12. Fatkhutdinova O. V. *Vprovadzhennia novykh tekhnologii v protsesi pidhotovky spetsialistiv pravoznavstva* (The Introduction of New Technologies in the Training of Specialists of Law), O. V. Fatkhutdinova, *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, 2012, Vyp. 48, pp. 35–39.
13. Doronina N. N. *Organizatsiya uchebnogo protsesa v vuze s ispolzovaniem aktivnykh metodov obucheniya : metody obucheniya stud. v vuze* (The Organization of Educational Process in High School with the Use of Active Learning Methods: Methods of Teaching Students. in High School), N. N. Doronina, *Sotsiologiya obrazovaniya*, 2011, No. 3, pp. 31–38.
14. Simonenko V. *Innovatsiini metodyky u pidhotovtsi suddiv* (Innovative Methods of Training of Judges), Valentyna Simonenko, *Slovo natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy*, 2014, No. 1, pp. 108–111.
15. Azimov E. G. *Massovyye otkrytyie onlayn-kursy v sisteme sovremennogo obrazovaniya* (Massive Open Online Course in the System of Modern Education), E. G. Azimov, *Distantcionnoe i virtualnoe obuchenie*, 2014, No. 12, pp. 4–12.
16. Higher education the attack of the MOOCs // *The Economist*. – 2013. – July 20th.

Ю. В. БЫСТРОВА

кандидат наук по социальным коммуникациям, научный сотрудник НИИ
правого обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ УКРАИНЫ

В статье рассматриваются инновационные методы обучения, используемые в системе современного образовательного процесса. Определяются характерные особенности средств, форм и методов инновационного обучения, раскрывается специфика их использования в интерактивной образовательной среде вузов Украины.

Ключевые слова: высшая школа Украины, инновации, методы обучения, образовательные технологии, образовательный процесс, тренинги, деловые игры, электронное обучение.

Yu. V. BYSTROVA

Candidates of in Social Communication, Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

INNOVATIVE TEACHING METHODS IN UKRAINIAN HIGH SCHOOL

Problem setting. Social importance of the state in providing access to quality education, providing graduates with high level of knowledge, skills and competencies by ensuring academic mobility and freedom of universities is increasing in today's world. Following issues require careful study and scientific justification: experience of innovative educational activities; characteristics of interactive learning content, their specific use in higher education; personalized, team, project technologies for knowledge gaining, information-communication means of learning, online education and other innovations.

Analysis of recent researches and publications. The essence of the process of innovation in technology and methods of educational process became the object of study of both foreign and Ukrainian scientists. Scientific explorations of A. M. Aleksyuk, I. I. Dobroskok, V. G. Kremen, A. I. Pavlenko and S. Steshenko, I. M. Bogdanova, M. V. Lysenko, V. Yu. Strelnikov, P. Yu. Saukh, G. O. Shevchuk, S. M. Shkarlet and others are devoted to general theoretical, scientific and practical problems of innovative paradigm in higher education, individual modern forms and technologies of education, experience and prospects for their use in educational practice.

Target of research. In terms of activity to examine the value of innovation, original, innovative methods, teaching techniques, actions, tools and techniques for the development of educational process in higher education in Ukraine.

Article's main body. Today, educational innovations are characterized by purposeful process of partial changes, requiring modification of goals, contents, methods and forms of learning and style of activity, adaptation of educational process to the modern requirements of time and social demands of the labor market. One should actively practice: innovative organization of lectures and seminars; individualized learning tools; modern knowledge control, class and additional group training; optional elective deepening students' knowledge; problem-based learning; scientific and experimental in the study of new material; application of computer and multimedia technology; development of a new generation of teaching and methodological products.

Conclusions and prospects for the development. Thus, the structure and essence of innovative educational process will respond to nature and speed of social change in society, high European standards of training of competitive specialists of innovative type.

Key words: innovation, educational technology, higher school of Ukraine, training process, teaching methods, trainings, business game, e-learning.

Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України [Електронний ресурс] / Ю. В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. – 2015. – № 1 (4). – Режим доступу: <http://apig.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Bystrova.pdf>.